

بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله‌ای؛ مطالعه موردی: محله امامزاده حسن شهر تهران

مجتبی رفیعیان، فاطمه محمدی آیدغمیش*

۱- دانشیار دانشگاه تربیت مدرس، mrafiyan@gmail.com

۲- کارشناس ارشد دانشگاه علم و صنعت ایران، fa_mohammadi2002@yahoo.com

چکیده

گسست در ساختار فضایی و اجتماعی شهرها در روند برنامه‌های توسعه‌ای حاضر، موجب ناکارآمدی طرح‌های توسعه گردیده و نگاه کلان و شهرمقیاس را متوجه سلول‌های بنیادین یا توجه به مفهوم «محله» و «اجتماع محلی» نموده است، تا از این سطح در جهت هدف اصلی برنامه‌ریزی یا بهبود کیفیت زندگی ساکنان تلاش نماید. در این مقاله، پس از بررسی مبانی نظری مرتبط با مفهوم سرمایه اجتماعی و پایداری محله‌ای به روش اسنادی و استخراج شاخص‌های مرتبط با آن‌ها، به بررسی ارتباط مولفه‌های سرمایه اجتماعی و پایداری محلی پرداخته می‌شود. پس در واقع فرضیه اصلی تحقیق، بر این استوار است که بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری محلی ارتباط (همبستگی) وجود دارد. شاخص‌های مورد بررسی با روش پیمایش و تحلیل پرسشنامه در محله امامزاده حسن شهر تهران، مورد سنجش قرار گرفته است. برای تعیین وجود یا عدم همبستگی میان شاخص‌های سرمایه اجتماعی با پایداری محلی، با استناد به شاخص‌شناسی‌های معتبر، نسبت به کمی نمودن متغیرهای مربوطه اقدام شد. آزمون‌های همبستگی میان متغیرهای مذکور حاکی از وجود رابطه بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری محلی است. در نتیجه فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری محلی پذیرفته می‌شود.

واژه‌های کلیدی: اجتماع محلی، سرمایه اجتماعی، توسعه پایدار محله-ای، محله امامزاده حسن.

۱- مقدمه

رشد فزاینده شهرنشینی و تغییر در ماهیت و پیچیدگی مسائل شهری، موجب ناکارآمدی برنامه‌ریزی و مدیریت در مقیاس کلان گردیده است. این امر ضرورت توجه به سطوح پایین‌تر و داشتن نگاه از "پایین به بالا" را به منظور حل پایدار مسائل شهری، بیش از پیش آشکار ساخته است. زیرا پیوند پایدار بین انسان و محیط، مبتنی بر تعامل قابلیت‌های بالقوه قلمرو کالبدی و نیازهای انسان است. توسعه محله‌ای ساخت گونه‌ای از پناهگاه‌های انسانی است که در آن هم‌زیستی موثر انسان با محیط کالبدی به ارضای نیازهای جمعی انسان در قالب مفهوم محله منتهی می‌گردد. اجتماع محلی پایدار، مفهومی است که پس ناکامی

¹ Sustainable Community